

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2022-01-25

Diarienummer 1527/21

Handläggare

Linnea Widman

Telefon: 031-368 01 79

E-post: linnea.widman@stadshuset.goteborg.se

Information om förändringar i säkerhetsskyddslagen samt information om ny säkerhetsskyddsförordning

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen:

Information om ändringar i säkerhetsskyddslagen (2018:585) samt information om ny säkerhetsskyddsförordning (2021:955), i enlighet med vad som framgår av stadsledningskontorets tjänsteutlåtande, antecknas.

Sammanfattning

Riksdagen antog den 27 oktober 2021 ändringar i säkerhetsskyddslagen (2018:585). I anslutning till detta beslutade också Regeringen om en ny säkerhetsskyddsförordning (2021:955). Förändringarna och den nya säkerhetsskyddsförordningen trädde i kraft den 1 december 2021.

I detta ärende informeras kommunstyrelsen om den förändrade lagstiftningen samt hur detta påverkar de förvaltningar och bolag inom Göteborgs Stads som bedriver säkerhetskänslig verksamhet och därmed berörs av säkerhetsskyddslagen.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Stadsledningskontorets bedömning är att ändringarna i säkerhetsskyddslagen kan få ekonomisk påverkan på staden ur två perspektiv.

Ekonomisk påverkan genom ökade krav på administration

Utredningen Kompletteringar till den nya säkerhetsskyddslagen (SOU 2018:82) som ligger till grund för lagändringen bedömde att förändringarna enbart har marginell ekonomisk påverkan på kommunerna. Därav föreslogs ingen ytterligare finansiering i samband med lagändringen. Utredningen tar visserligen upp att kravet på dokumentation av lämplighetsprövning och kravet på samråd med tillsynsmyndighet kan leda till viss ekonomisk påverkan i form av administration, men konstaterade samtidigt att det bör kunna hanteras inom ramen för tillgängliga medel.

Denna slutsats har ifrågasatts av bland annat Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) som i en skrivelse till Justitiedepartementet menar att lagändringens utvidgande krav på säkerhetsskyddsavtal kommer att innebära stor ekonomisk påverkan på kommuner genom en ökad administrativ börda. Framför allt är detta kopplat till de samverkanskrav som ställs på kommuner gällande utveckling av krisberedskap och uppbyggnad av det civila försvaret. Enligt SKR:s tolkning kommer det exempelvis att krävas ett avtal mellan varje part i

samverkan med flertalet aktörer. Utöver det betyder också lagändringen att kommuner behöver teckna avtal för att kunna dela uppgifter med kommunens egna förbund och bolag. Dessa är andra juridiska personer och därmed andra verksamhetsutövare. Bolag i koncernformat behöver också teckna avtal sinsemellan.

Stadsledningskontoret delar SKR:s utgångspunkt och gör bedömningen att lagändringen troligtvis kommer leda till ekonomisk påverkan på Göteborgs Stad i form av en ökad administration. Det är dock i nuläget svårt att bedöma hur stor den ekonomiska påverkan kommer att bli. Orsaken är att den ekonomiska påverkan är beroende av hur omfattande behovet är av att dela säkerhetsskyddsklassificerade information i klassen konfidentiell eller högre. I nuläget är behovet av detta inom Göteborgs Stads begränsat till ett fåtal aktörer. I samband med att uppbyggnaden av det civila försvaret kan behovet dock komma att öka. Vidare råder det fortfarande oklarheter kring huruvida tillsynsmyndigheter kommer att ställa krav på avtal mellan varje verksamhetsutövare alternativt godkänna ett avtal mellan flera verksamhetsutövare inom samverkan där flertalet aktörer ingår. Detta kommer förhoppningsvis att klargöras i samband med att Säkerhetspolisens och Länsstyrelsen Västra Götalands föreskrifter om säkerhetsskydd kommer.

Sanktioner och vite

Den andra möjliga ekonomiska påverkan på Göteborgs Stad är att förändringen i lagen ger tillsynsmyndigheten (Länsstyrelsen Västra Götaland) rätt att utdöma vite och sanktionsavgifter för verksamhetsutövare som inte följer specificerade delar av säkerhetsskyddsregleringens bestämmelser. Sanktionsavgifter får bestämmas till lägst 25 000 kronor. För kommuner får sanktionsavgift bestämmas till högst 10 mnkr och för enskilda verksamhetsutövare 50 mnkr.

Göteborgs Stads bolag anses som enskilda verksamhetsutövare då de är egna juridiska personer och inte delar organisationsnummer med Göteborgs Stads förvaltningar.

Bedömning ur ekologisk och social dimension

Stadsledningskontoret inte har funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån dessa dimensioner.

Bilagor

1. Sammanfattning – Förändringar i säkerhetsskyddslagen (2018:585)
2. Göteborgs Stads remissvar ”Kompletteringar till den nya säkerhetsskyddslagen”

Ärendet

I detta ärende informeras kommunstyrelsen om säkerhetsskyddslagen (2018:585) och den nya säkerhetsskyddsförordningen (2021:955) som trädde i kraft 1 december 2021, samt hur dessa lagstiftningen påverkar förvaltningar och bolag inom Göteborgs Stad.

Beskrivning av ärendet

Riksdagen antog den 27 oktober 2021 ändringar i säkerhetsskyddslagen (2018:585). I anslutning till detta beslutade också Regeringen om en ny säkerhetsskyddsförordning (2021:955).

Säkerhetsskydd är skyddet av verksamheter och information som har betydelse för Sveriges säkerhet mot antagonistiska hot så som spioneri, sabotage, terrorism och andra brott. Det handlar exempelvis om verksamheter inom totalförsvaret, transportsektorn, energiförsörjning, vattenförsörjning med mera.

Begreppet verksamhetsutövare är grundläggande för hur säkerhetsskyddet är reglerat i Sverige. Den verksamhetsutövare som på något sätt bedriver verksamhet som har påverkan på Sveriges säkerhet ska följa säkerhetsskyddsregleringen. Begreppet är knutet till den juridiska personen, vilket för Göteborgs Stad innebär att stadens förvaltningar ses som en verksamhetsutövare medan varje bolag med eget organisationsnummer ses som en egen verksamhetsutövare.

Ändringar i säkerhetsskyddsregleringen

Den 1 april 2019 trädde den nya säkerhetsskyddslagen (2018:585) i kraft. Bakgrunden till lagändringen var utredningen En ny säkerhetsskyddslag från 2015 (SOU 2015:25). Redan 2018 påbörjades dock en ny utredning om säkerhetsskyddslagen, Kompletteringar till den nya säkerhetsskyddslagen (SOU 2018:82), med syfte att komplettera de förslag som lämnades i utredning 2015.

Utredningens förslag inkluderade:

- Utvidgning av skyldigheten att ingå säkerhetsskyddsavtal till att innefatta alla verksamhetsutövare som bedriver säkerhetskänslig verksamhet samt alla situationer där motparten får tillgång till information i klassen konfidentiell eller högre (alt motsvarande säkerhetskänslig verksamhet). Undantaget förfaranden mellan statliga myndigheter. Utredningen föreslår även att regeringen ges rätt att förskriva ytterligare undantag.
- Förebyggande åtgärder i samband med utkontraktering, upplåtelse och vissa andra förfaranden i form av krav på särskild säkerhetsbedömning och lämplighetsprövning innan förfarandets påbörjande, samråd med tillsynsmyndighet när uppgifter i klassen hemlig eller högre ska delas samt möjlighet för tillsynsmyndighet att utfärda förelägganden och förbud kopplat till förfarandet. Tillsynsmyndighet föreslås även få möjlighet att ingripa i ett pågående förfarande. I samband med denna typ av förfarande föreslås även att verksamhetsutövarens krav på uppföljning hos motparten förtydligas.
- Förebyggande åtgärder i samband med överlåtelse av säkerhetskänslig verksamhet och egendom med betydelse för Sveriges säkerhet i form av krav på särskild säkerhetsbedömning och lämplighetsprövning innan överlåtelsens påbörjande, samråd med tillsynsmyndighet i vissa fall samt möjlighet för tillsynsmyndighet att utfärda förelägganden och förbud kopplat till överlåtelsen. En överlåtelse som förbjudits av tillsynsmyndighet föreslås anses som ogiltig.

- En förbättrad tillsyn med utökade befogenheter genom en förändrad tillsynstruktur med fler tillsynsmyndigheter där Säkerhetspolisen och Försvarmakten agerar samordnande.
- Förbättrad överblick över tillsynsobjekten genom anmälningsplikt för alla som bedriver säkerhetskänslig verksamhet.
- Ett system med sanktioner

Utredningen fastslog även att trots att förändringsförslagen troligtvis leder till viss ökad administration borde denna och därmed även den ekonomiska påverkan på exempelvis kommuner vara marginell. Ändringarna bör därmed kunna hanteras inom ramen för tillgängliga medel.

Göteborgs Stad deltog i det remissförfarande som skickades ut i samband med utredningen. I stadens remissvar ifrågasatte byggnadsnämnden utredningens slutsats om att ändringarna enbart leder till marginell ekonomisk påverkan. Nämnden hänvisade här till behovet av exempelvis snabba avstämningar mellan staden och motpart där omfattningen av kraven på avtal (inklusive särskild säkerhetsskyddsbedömning, lämplighetsprövning, samråd) inte anses proportionerligt.

Ändringar i säkerhetsskyddsregleringen

Den 20 maj 2021 lämnade regeringen över propositionen ”Ett starkare skydd för Sveriges säkerhet” (2020/21:194) till riksdagen och den 27 oktober röstade propositionen igenom till lag för att träda i kraft 1 december 2021.

De faktiska ändringarna i säkerhetsskyddslagen är snarlika de förslag utredningen redovisade och innebär följande:

- Säkerhetsskyddschefer ska ha en mer framträdande roll i säkerhetsskyddsarbetet.
- Verksamhetsutövare ska ingå säkerhetsskyddsavtal i fler situationer som innebär att en annan aktör kan få tillgång till den säkerhetskänsliga verksamheten.
- Verksamhetsutövare ska göra en särskild säkerhetsskyddsbedömning och pröva lämpligheten av utkontrakteringar och liknande förfaranden som kräver säkerhetsskyddsavtal, samt i vissa fall samråda med tillsynsmyndigheten. Om ett förfarande är olämpligt ur säkerhetsskyddssynpunkt ska tillsynsmyndigheten få besluta att det inte får genomföras och även ingripa i ett pågående förfarande.
- Tillsynsmyndigheterna får undersökningsbefogenheter och möjlighet att besluta vitesföreläggande och sanktionsavgift mot den som inte följer säkerhetsskyddslagstiftningens krav.

I samband med uppdateringen av säkerhetsskyddslagen tog regeringen även fram en ny säkerhetsskyddsförordning. I den nya säkerhetsskyddsförordningen medges vissa undantag för kraven på säkerhetsskyddsavtal. Kommuner undantas krav på särskild säkerhetsskyddsbedömning och lämplighetsprövning i samverkan som sker enligt 2 kap 7§ i lagen (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. Med detta menas den samverkan som sker inom kommuners geografiska områdesansvar för samverkan vid extraordinära händelse i fredstid. Samverkan som sker inom ramen för uppbyggnaden av det civila försvaret inkluderas inte i undantaget.

Stadsledningskontorets bedömning

Stadsledningskontorets bedömning är att ändringarna i säkerhetsskyddsregleringen kan ha viss ekonomiska påverkan på Göteborgs Stad på grund av den ökade administrativa börden förslaget innebär.

Hur stor den faktiska ekonomiska påverkan kommer bli är dock svår att avgöra i nuläget. Dels kommer det bero på tillsynsmyndighetens tolkning av lagändringen, exempelvis huruvida man kommer att anse det lämpligt med flera parter på ett avtal dels hur bokstavstroget lagens formulering om skyldighet att teckna säkerhetsskyddsavtal för ett samarbete, en samverkan osv. Vidare pågår i nuläget ett omfattande arbete med uppbyggnaden av det civila försvaret i Göteborgs Stad. Detta arbete kan på sikt leda till att behovet av att dela säkerhetsskyddsklassificerad information i klassen konfidentiell eller högre ökar. Stadsledningskontoret ser på sikt en risk att den administrativa börden lagändringen innebär skulle kunna hämma stadens samarbete dels med de egna bolagen, dels med andra myndigheter, i synnerhet inom arbetet med civilt försvar.

Lagförslaget innebär även en viss påverkan på det kommunala självstyret genom exempelvis tillsynsmyndighetens möjlighet att påverka överlåtelse av säkerhetskänslig verksamhet alternativt andra förfaranden som innebär delning av säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter. Påverkan på kommuner är dock inte större än på andra verksamhetsutövare och stadsledningskontoret bedömer inte att denna påverkan är oproportionerligt gentemot behovet att stärka Sveriges säkerhet.

Christina Eide

Eva Hessman

Direktör utveckling av stadens
verksamheter

Stadsdirektör

Ett starkare skydd för Sveriges säkerhet

Lagrådsremiss

Linnea Widman

Sammanfattning av lagrådsremiss

- Begreppet verksamhetsutövare förtydligas (alla som till någon del bedriver säkerhetskänslig verksamhet) (2 kap. 1 §).
- Anmälningssplikt till tillsynsmyndighet för alla som bedriver säkerhetskänslig verksamhet (2 kap. 6 §)
- **Säkerhetsskyddschef (2 kap. 7 §)**
 - Säkerhetsskyddschefens ansvarsområde vidgas från att enbart vara en kontrollerande funktion till inkludera samordning och ledning.
 - Säkerhetsskyddschefens organisatoriska placering regleras i lagen istället för som tidigare förordningen.
- **Skyldigheter när en annan aktör kan få tillgång till säkerhetskänslig verksamhet (4 kap. 1-20 §§)**
 - Alla typ av samarbete (samverkan, avtal upphandling m.m.) som sker mellan verksamhetsutövare ska regleras via ett säkerhetsskyddsavtal om samverkan leder till delning av säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter i klassen konfidentiell eller högre alternativt tillgång till motsvarande säkerhetskänslig verksamhet i övrigt.
 - Inför förfaranden som kräver säkerhetsskyddsavtal ska verksamhetsutövaren även genomföra en särskild säkerhetsskyddsbedömning samt en lämplighetsprövning.
 - I de fall samarbetet leder till tillgång till uppgifter i säkerhetsskyddsklassen hemlig eller högre alt motsvarande för säkerhetskänslig verksamhet i övrigt ska verksamhetsutövaren samråda med tillsynsmyndighet.
 - Verksamhetsutövaren ska även ingå säkerhetsskyddsavtal med eventuella underleverantörer.
 - Tillsynsmyndighet har möjlighet att förbjuda förfarandet.

Sammanfattning av lagrådsremiss

- **Tillsyn (6 kap. 1-6 §§)**
 - Tillsynsmyndighetens uppgift att kontrollera att verksamhetsutövare följer säkerhetsskyddslagen och föreskrifter som har meddelats i anslutning till den lagen förtydligas. Tillsyn i detta syfte ska även få utövas hos de aktörer som verksamhetsutövare har ingått säkerhetsskyddsavtal med.
 - Åtgärder som tillsynsmyndigheten förelägger verksamhetsutövaren får förenas med vite.
- **Administrativa sanktionsavgifter (7 kap. 1-10 §§)**
 - Tillsynsmyndigheterna får besluta om sanktionsavgift för överträdelser.

De föreslagna lagändringarna ska träda i kraft den 1 december 2021. Äldre föreskrifter ska fortfarande gälla för ärenden om samråd som har inletts före ikraftträdandet. För säkerhetsskyddsavtal som har ingåtts före ikraftträdandet ska äldre föreskrifter om säkerhetsskyddsavtal gälla. Sanktionsavgift ska endast få beslutas för överträdelser som har skett efter ikraftträdandet.

Kontakt

Linnea Widman

linnea.widman@stadshuset.goteborg.se

Stadsledningskontoret, Göteborgs Stad

Datum 2019-04-01
Diarienummer 0301/19
Ju 2018 /05292/L4

Mottagare Ida Wettervik
Adress
Postnummer
Ort Stockholm

Svar från Göteborgs Stad på remiss från Justitiedepartementet - Kompletteringar till den nya säkerhetsskyddslagen SOU 2018:82

Vi tillstryker föreslagna kompletteringar enligt remissen SOU 2018:82 med följande kompletteringar från bolag och förvaltningar inom Göteborgs Stad.

Göteborgs Hamn synpunkter

Göteborgs Hamn har inga direkta synpunkter på de föreslagna förändringarna i lagen. Dock efterlyser vi en gemensam samsyn avseende de bolag som har säkerhetsskyddskänslig verksamhet som påverkar Sveriges Funktionalitet samt Sveriges säkerhet.

Stadsbyggnadskontorets synpunkter

Stadsbyggnadskontoret är positiv till utredningens förslag om komplettering till den nya Säkerhetsskyddslagen men får framhålla följande.

Under rubriken skyldig att ingå säkerhetsskyddsavtal utvidgas

Utredning föreslår att skyldigheten att ingå säkerhetsskyddsavtal utvidgas på så sätt att den också skall gälla för andra förfaranden an upphandlingar och andra anskaffningar. Den utvidgade skyldigheten innebär att den som bedriver säkerhetskänslig verksamhet ska ingå ett säkerhetsskyddsavtal så snart verksamhetsutövaren avser att genomföra en upphandling, ingå ett avtal eller inleda någon form av samverkan eller samarbete med utomstående part om denne kan få tillgång till säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter eller i övrigt säkerhetskänslig verksamhet.

Lika med utredningen får stadsbyggnadskontoret framhålla att offentliga och enskilda samverkar på många fler sätt än vid offentliga upphandlingar. Samverkan och samarbete inom ramen för stadsutveckling är ett på sådant

område. Vid sådan samverkan kan säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter eller i övrigt säkerhetskänslig verksamhet behöva exponeras för den utomstående part som verksamheten samverkar med.

Skyldigheten att ingå säkerhetskyddsavtal vid samverkan och samarbetsavtal gäller emellertid inte mellan statliga myndigheter som avser något annat än anskaffning av en vara, tjänst eller byggentreprenad. Skälen härför anges som att det handlar om en och samma juridiska person (staten-utredningen framhåller att två statliga kan ses som utomstående i förhållande till varandra även om de formellt ingår i den juridiska personen staten) och att det därmed företräder samma övergripande intresse (inte i första hand lokala eller regionala intressen), att det handlar om en verksamhet som i hög grad är regelstyrd samt att det till detta kommer att myndighetssamverkan bör ses i ljuset av att båda samverkansparter omfattas av regleringen i offentlighets- och sekretesslagen (OSL) och att avsaknaden av säkerhetsskyddsavtal därför inte innebär att säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter helt saknat skydd vid samverkan mellan statliga myndigheter.

Stadsbyggnadskontoret anser att samma undantag borde gälla för kommunala myndigheter som ingår i en och samma juridisk person (även kommunala myndigheter skulle kunna, såsom begreppet definieras i utredningen, ses som utomstående i förhållande till varandra). Kommunala myndigheter är vana vid att hantera sekretessbelagd information – även inom en och samma juridiska person. Ett krav på säkerhetsskyddsavtal vid samverkan mellan myndigheter som ingår i en och samma kommunal juridiska person skulle medföra praktiska olägenheter.

Marginella kostnadsökningar

Förslaget kan enligt utredningen antas leda till marginella kostnadsökningar för offentliga verksamhetsutövare som kan hanteras inom ramen för tillgängliga medel. Påståendet om marginella kostnadsökningar kan emellanåt ifrågasättas mot bakgrund av den ökande samverkan som sker på andra sätt än vi upphandling och där det kan råda en skyldighet att ingå säkerhetsskyddsavtal. Till detta kommer förslagen om förebyggande åtgärder i samband med tex samverkan och ut kontraktering är omfattande. Det bör även framhållas att samverkan i flera fall mellan stadsbyggnadskontor och fysik/juridisk person/kommun/region/statlig myndighet i många fall enbart handlar om avstämningar (det krävs enligt förslaget inte någon viss varaktighet för att omfattas av skyldigheten att ingå ett säkerhetsskyddsavtal

Kretslopp och vatten

Beslut

Kretslopp och vatten tillstryker föreslagna kompletteringar enligt remissen
SOU 2018:82 (SLK 0301/19)

Kommentar

Kretslopp och vatten som anläggningsägare för samhällskritisk verksamhet ser det som mycket viktigt att lagen klargör / möjliggör ingripande mot överlåtelser eller andra förfaranden som är olämpliga från säkerhetsskyddssynpunkt. Detta gäller speciellt i de fall där riskerna inte tillräckligt reduceras via säkerhetsskyddsavtal.

Har du några frågor är du välkommen att kontakta mig.

Åke Söderberg

Befattning: Planeringsledare Samhällsskydd o Beredskap

E-post: ake.soderberg@stadshuset.goteborg.se

Telefon: 031-368 02 16

Bilagor:

Stadsbyggnadskontoret

Göteborgs hamn

Kretslopp och Vatten